

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemani velja:

Za celo leto predplačan 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za jeden mesec 1 gld 40 kr.

V administraciji prejemani velja:

Za celo leto 12 gld., za pol leta 6 gld., za četrt leta 3 gld., za jeden mesec 1 gld.

V Ljubljani na dom pošiljan velja 1 gld. 20 kr. več na leto.

Posamne številke po 7 kr.

Naročnino in oznanila (in s e r a t e) vsprejema upravništvo in ekspedicija v „Katol. Tiskarni“ Kopitarjeve ulice št. 2.

Rokopisi se ne vračajo, ne frankovana pisma ne vsprejemajo.

Vredništvo je v Semenških ulicah št. 2, I., 17.

Izhaja vsak dan, izven nedelje in praznike, ob pol 6. uri popoldne.

Vredništva telefon-števil. 74.

Štev. 136.

V Ljubljani, v petek 16. junija 1899.

Letnik XXVII.

Avstro-ogrška pogodba.

Avstro-ogrška nagodba do l. 1907 je gotova, država je rešena, tako odmeva po vladnih glasilih. Moralno je zmagal grof Thun in pl. Szell je moral odnehati, pišejo vladi prijazni dunajski listi. Nasprotno pa mažarski listi skoraj brez izjeme kadilo zažigajo pl. Szellu, ki je z vso odločnostjo branil ogrske koristi ter dosegel, kar je zahtevala čast ogrske države. Nihče ni zmagal, nihče ni premagan, tako se brzojavlja na vse strani. Kaj je torej istina?

Nova pogodba mej Avstrijo in Ogrsko je takorekoč gotova. V Avstriji se uveljavi s § 14., na Ogrskem jo v kratkem reši državni zbor brez vsake premembe. Nove določbe v pogodbi so v bistvu te-le: Carinska skupnost se določa do l. 1907. Privilegij se avstro-ogrski banki podaljša do l. 1910. Ako pa carinska skupnost neha z l. 1907, ugasne tudi privilegij skupne banke. Obe vladi se zavežeta, da se izgotovi in parlamentarno reši normalna carinska in trgovinska zveza do konca l. 1903, na podlagi katere se morajo o pravem času obnoviti mejnarodne trgovinske pogodbe.

Ne prikrivajmo si, da dobiček imajo v istini Ogri. Vsi privilegiji, katere so doslej imeli Ogri, so se podaljšali za bližnjih osem let. Mi nikakor ne umemo velikega veselja, katero izražajo nekateri vladi prijazni listi povodom nove pogodbe. Vse obravnave so pokazale, da se Ogri zavedajo svoje moči in jo tudi izrabljajo nasproti Avstriji. Tudi v tem slučaju smejo Ogri biti zadovoljni z uspehi. Ako je kdo zmagal, zmagala je le državna ideja, zmagalo je prepričanje, da država potrebuje miru in resnega dela z ozirom na vsestranski gospodarski propad. In edino s tega stališča moremo biti zadovoljni, da je rešena dveletna kriza, ki je mnogo škodila ugledu in gospodarskim koristim skupne države.

Kakor se torej ne ogrevamo za nagodbeni kompromis, vendar moramo odločno obsojati dvoeznost nemškoliberalnih glasil. Nemška obstrukcija je namreč upala, da se razbijejo vse obravnave in da grof Thun izroči posle nemškoliberalni vladi, ki bi potem za vsako ceno sklenila nagodbo z Ogri. Te nade se niso uresničile. Grof Thun ostane in z njim sedanja večina. Zato liberalna in radikalna glasila v najživejših bojah slikajo novo nagodbo kot nesrečo za Avstrijo in popolno zmago mažarske hegemonije. Pri tem pa se pripeti liberalnim listom, da pisec političnega članka ne vé, kaj piše v isti številki pisec gospodarskega pregleda. Tako n. pr. piše »N. Fr. Pr.« na prvi strani: »Brez vsake premembe je ostala Bilinskega pogodba z vso brezpametno in po ogrskih koristih ukrojeno organizacijo banke, z vso finančno težo za Avstrijo, z vsemi milijoni, katere moramo žrtvovati brez povračila, z vsemi kalmi novih prepirov«. V gospodarskem pregledu pa piše v istem hipu, da se bodo ublažila nasprotja mej obema državama in da je nova carinska skupnost podlaga in pogoj nadaljnjemu gospodarskemu razvoju obeh držav. V istem smislu pišejo ostala levičarska glasila. Tako morejo pisati le socijalni demokratje in glasila obstrukcije, katerih končni namen je: razpad Avstrije.

Kmetiški svet.

(Poroča član kmetiš. sveta, dež. odb. Povše.)

(Dalje.)

Ker so nekateri kraji dokaj manj, skoro nič podvrženi toči, umevno je, da se bodo posestniki iz takih pokrajin branili z vso silo prisilnega zavarovanja proti toči. Zato bo skoro nemogoče doseči, da bi se osnovala državna prisilna zavarovalnica proti toči. Pač pa bi mogla biti v zgled nam bavarska, ki nudi priliko za zavarovanje slehernemu posestniku in ki daje poleg ustanovnega zaklada vsakoletne prispevke. Če računamo, da povprečno država naša odpiše na leto davka od zemljišč, po toči poškodovanih, nad 500.000 gld., če bi država nadalje prispevala s svoto, katero vsako leto deli onim pokrajinam, katere so trpele po toči in katera znaša navadno več stotisoč gol-dinarjev, tako da bi država z vsakoletnim prispevkom enega miliona ne izdajala več, kakor doslej v to svrhu, presoditi moremo, da bi na mejsebojnosti sloneča velika zavarovalnica bila v Avstriji mogoča, pa tudi prav koristna in potrebna. Ako bi deloval od države nadzorovan in podpiran, na mejsebojnosti sloneč zavarovalni zavod, ki bi užival stalno državno podporo, upati smemo, da se bo njegov delokrog od leta do leta širil, vsaj vidimo, da so se razvijale tudi v Nemčiji od leta do leta bolj te zavarovalnice.

Da stvar ni tako težko izvršljiva, če tudi ne moremo zanikati, da je zavarovanje proti toči zelo riskirano, moremo presoditi iz sledeče statistične tabele:

Uspeh zavarovalnic proti toči v letu 1890 do 1897 je sledeči:

Leta 1890 zavarovalna svota 307.279.687 gld., premije 5.710.696 gld., škode in troški 6.318.252 gld. Leta 1891 zavarovalna svota 278.097.945 gld., premije 5.214.976 gld., škode in troški 5.998.650 gld. Leta 1892 zavarovalna svota 284.084.000 gld., premije 5.494.879 gld., škode in troški 4.301.879 gld. Leta 1893 zavarovalna svota 230.486.000 gld., premije 4.611.000 gld., škode in troški 3.049.654 gld. Leta 1894 zavarovalna svota 280.313.931 gld., premije 5.424.052 gld., škode in troški 4.397.062 gld. Leta 1895 zavarovalna svota 241.084.484 gld., premije 4.669.307 gld., škode in troški 4.191.879 gld. Leta 1896 zavarovalna svota 245.856.602 gld., premije 4.601.702 gld., škode in troški 3.907.191 gld. Leta 1897 zavarovalna svota 266.892.394 gld., premije 4.719.707 gld., škode in troški 5.572.542 gld.

Če se upravni troški, ki so pri sedanjih delniških zavarovalnicah gotovo znatni, pri državni, ali vsaj od države nadzorovani in podpirani zavarovalnici, po zgledu bavarske, tako zdatno skrbijo, če bo udeležba vsestranska, če upoštevamo državne in deželne zborov vsakoletne prispevke, smemo trditi, da bi se celo podjetje posrečilo v neizmerno korist vseh poljedelcev, ki imajo toliko trpeti prav po toči.

Doslej je edino nižje avstrijski deželni zbor osnoval deželno zavarovalnico proti toči, nje delovanje je še prekratko, da bi mogli soditi o njem; vsekako pa upajmo, da bo ta ugledila pot nadaljnjemu razvoju zavarovanja proti toči v Avstriji, pod javnim vodstvom bodisi države, bodisi

posameznih dežel, ki pa bi bile vse zvezane mej sebojno in tako tvorile moč, ki bi zmogla prenašati škodo po toči povzročeno.

Potrebno pa je, predno se prične z javnimi zavarovalnicami, da statistika izpolni svojo dolžnost, oziroma nalogo, ter da nabere vse gradivo, katero je potrebno za podlago sigurnemu proračunanju premij, ker vse izkušnje uče, da vsako zavarovalnico spravi ob zaupanje, ako naknadno zahtevajo doplačila na premijah, ali pa, da odbijejo mnogo odstotkov pri odmerjenju odškodnine. Vsekako bo treba tudi natančno določiti povprečno pokrajino, katere le malo, oziroma srednje, ali pa zelo trpe po toči, ker za poslednje se bodo morale določiti temu primerno visoke premije, za prve pa primerno nizke, ker le tako je upati, da se posestniki tudi iz manj nesrečnih pokrajin zglasé in udeležé zavarovanja. Kolikor bolj vsestranska pa bo udeležba, toliko bolj zagotovljen je uspeh in omogočeno uspešno delovanje zavarovalnic proti toči.

V pododseku je zastopnik deželnega odbora štajerskega sprožil misel, ali bi ne kazalo omejiti zavarovanja le na žito. Temu se je protivila večina članov, osobito tudi zastopnik dež. odbora kranjskega, poudarjaje, da so ravno vinorodni kraji najhujše po toči prizadeti, ker ne le, da v dotičnem letu nimajo nikakega dohodka, tudi za prihodnje leto jim je nada do vinske trgatve uničena; sploh pa nimajo drugih sredstev, tako da je za nje taka nesreča še hujša, kakor za poljedelca.

Konečno je pododsek sprejel sledečo resolucijo: Sedanje stanje zavarovanja proti toči je v Avstriji nezadostno razvito.

Kmetiški svet se za sedaj ne more izreči, ali so sedanje privatne zavarovalnice zmožne izvrševati veliko nalogo zavarovanja zemljišč proti toči, pač pa priporoča snovanje javnih zavarovalnic poleg obstoječih zavarovalnic slonečih na mejsebojnosti.

Priporoča nadalje, da bodi vsaki zavarovalnici kolikor mogoče odločen obširen delokrog, obširno ozemlje, ter da naj vsaka zavarovalnica išče pokritja za vse slučaje v pozavarovanju.

Deželne zavarovalnice, katere se bode osnovala, naj država zdatno pospešuje z vsakoletnimi stalnimi prispevki in vsakovrstnimi olajšavami.

Posebniemu odseku petih udov naročeno je izdelati navodilo s temeljnimi načeli o zavarovanju zemljišč proti toči, tako da bo mogoče vplivati na že obstoječe privatne zavarovalnice, da tudi one uravnajo svoja pravila po teh glavnih načelih. Prihodnjemu zborovanju predložiti mora ta odsek svoje poročilo in nasvete. Član tega pododseka je tudi kranjski delegat. O nadaljnjem delovanju bomo svojedobno poročali.

Politični pregled.

V Ljubljani, 16. junija.

Služabniške plače. Po dolgem, nerazumljivem molku se je včeraj zopet enkrat začelo govoriti o preosnovi služabniških plač. Poroča se namreč sedaj z vso gotovostjo, da se uveljavi že

davno sklenjeni zakon, ako ne prej vsaj s 1. avgustom letos. Poročila namreč pravijo, da se v najkrajšem času objavi dotična ministerialna naredba. Prezgodaj ta zakon gotovo ne bo stopil v veljavo, kajti uradni sluge najrazličnejših kategorij so gotovo že izgubljali vse nade, da se jih kedaj usmili državna uprava. Državni uradniki, ki v primeri s služabniškim osebjem niso bili tako nujno potrebni povišanja svojih plač, že davno uživajo sad regulacije službenih prejemkov, služabniki so se pa morali tolažiti do sedaj s samimi obljubami.

Obstrukcija tudi v delegacijah. V prihodnjih dneh se morata sniti, kakor običajno, avstrijska in ogrska delegacija, da rešita skupni državni proračun in uravnata nekatere druge zadeve. Mogoče je tudi, da se pri ti priliki razvije tudi govor o nagodbenem vprašanju. Akoravno pa še ni določen čas za otvoritev delegacijskega zasedanja, vendar napoveduje nemško-radikalna struja brezobzirno obstrukcijo tudi v delegacijah, da se tako zmaščuje nad vlado, ker je brez njene vednosti uredila nagodbeno vprašanje naredbenim potom. Za to priliko imajo baje nakupičnega nemški radikalci celo vrsto gradiva, s katerim bodo skušali ovirati delovanje delegacij. Kako se jim posreči ta nakana, seveda ne moremo soditi, gotovo pa je, da bi burna in intenzivna obstrukcija v delegacijah mnogo več škodila, nego v dunajskem parlamentu.

V krogu rustnskih poslancev je opažati v zadnjem času veliko nezadovoljnost nasproti postopanju zastopnikov poljskega kluba v izvrševalnem odboru desnice. Rusinski poslanci zahtevajo namreč, da se reši narodnostno vprašanje popolnoma v smislu zahtev jugoslovanskih poslancev za vse avstrijske kronovine in ne samo za dežele češke krone. Tej zahtevi se pa najodločneje upirajo Poljaki, ki ne marajo ničesar čuti o zahtevah zastopnikov tlačnega rusinskega naroda in so, kakor se čuje izza kulis, tudi nasprotni zahtevam slovenskih in hrvaških poslancev, ker bi sicer morali ustreči tudi Rusinom. Temu nasprotstvu pripisujejo posebno nemški listi veliko politično važnost in pravijo, da bi se bila desnica razbila že pri zadnjem posvetovanju 6. t. m., ko bi ne bil grof Thun poprijel se srednje poti in odložil rešitve tega perečega vprašanja za poznejši čas. Ako se ta vest uresniči, pričakovati moramo precej živahnih razprav v prihodnjih sejah izvršilnega odbora. Morda se pa kriza vendar še poravnava mirnim potom.

Pariška kriza tudi še danes ni rešena. Sostavo novega kabineta je sicer prevzel senator Poincaré, ali z drugimi besedami, obljubil je predsedniku Loubetu, da se bo potrudil sestaviti novo vlado, toda te obljube dosedaj še ni mogel izpolniti. Posvetoval se je včeraj celi dan z odličnejimi somišljeniki, posebno z Brissonom, Ribotom in Bourgeoisom, toda nič pozitivnega ni mogel dognati. Glavno zapreko dela tu notranje ministerstvo. Tega, kajpada v Franciji najbolj nevarnega portfelja ne mara nihče prevzeti in tudi sam Poincaré se ga brani kar le mogoče. Najpreje je ponudil to mesto dosedanjemu zunanjemu ministru Delcassé-ju, toda ta je izjavil najodločneje, da je voljan prevzeti le dosedanji portfelj in nobenega drugega. Tudi Bourgeois se brani vsakega važnejega posla v novem ministerstvu. Poleg te težave je pa še neka druga težava. Senator Poincaré se namreč mnogo trudi, da bi pridobil na svojo stran čim največ posameznih strank in si tako vsaj za nekaj mesecev utrdil stališče. V to svrhu se pa prizadeva porazdeliti posamezne portfelje tako, da si pridobi zaupanje posamnih strank. Toda to ni vseh radikalni struji. Radikalni republikanci zahtevajo zase vse važnejše portfelje, le poljedelsko, kolonijalno in morda še trg. ministerstvo bi bili voljni prepustiti svojim nasprotnikom, zmernim republikancem. Tako Poincaré ne more ustreči sebi in radikalcem in v tem tiči druga težava glede sostave nove vlade.

Razsodišča na mirovni konferenci. Poglavitni uspeh, ki ga pričakujejo gotovi krogi od mirovne konference v Haagu, je sklep glede mirovnih sodišč, ki naj bi odločevala v vseh večjih prepornih vprašanjih. Toda tudi v tem oziru vlada velika needinost. Posebno nasprotni so si v tem vprašanju nemški in angleški delegati. Angleži zahtevajo, naj se ustanovi trajno, stalno razsodišče, ki bo odločevalo v vseh slučajih, brez

ozira, da je v sporno vprašanje zamotana ta ali ona država. Temu nasvetu se pa protivijo Nemci, ki naravnost izjavljajo, da bi tako razsodišče ne pospeševalo miru, marveč le vojsko, ker bi nastalo v vsakem posamnem slučaju popolno drugačno razmerje. Nemci se toraj povsem strinjajo s predlogom ruskih delegatov.

Razprodaja v Španiji. Kakor je posneti iz najnovejših poročil, se španska vlada resno trudi, kako bi se čim preje iznebila svojih otokov izvan domovine. Eden del otočja so Španci že prodali Nemčiji, sedaj se pa že tudi govori o prodaji kanarskih otokov, katere nameravajo baje odstopiti državi Kongo. Poslednja vest je seveda precej neverjetna, naravnost smešna pa je trditev, da odstopi Španija te otoke za malenkostno ceno petih milijonov pezeta.

Dnevne novice.

V Ljubljani, 16. junija.

(Krokodilove solze.) Kartuzijanci so kupili grad in cerkev v Pletetjah. Kakor znano, je pletarska cerkev jedna najdragocenejših gotičskih stavb v naši deželi. In v tej cerkvi se sedaj hrani — seno! — Redovniki bodo zopet cerkev popravili in deželi ohranili izredno važno umetniško zgradbo. — »Narodovci« seveda, prijatelji umetnosti, točijo zato krokodilove solze, dr. Slane jih kar v golido lovi od same ljubezni do uboge domovine!

(Imenovan je) živinozdravnik Al. Paulin v Ljutomeru za veterinarskega koncipista pri deželnovladnem zdravstvenem oddelku v Ljubljani.

(Premiščen) je višji ravnatelj moške kaznilnice v Mariboru, A. Markovič, v Gradec; na njegovo mesto pride Jos. Reisl iz Karthausa.

(Shod lesnih trgovcev) ne bo dne 18. t. m. v Postojini, ampak dne 2. julija v Ljubljani.

(Volivski shod.) Iz Ambrusa se nam piše: Minolo nedeljo popoldne je bil pri nas jako dobro obiskan shod volivcev iz domače župnije. Shoda pa so se udeležili tudi posamezni možje iz hinjske in zagraške župnije. O delovanju deželnega zbora je poročal deželni poslanec g. dr. Ign. Litnik jako obširno in poljudno in so poslušalci pazljivo poslušali zanimivo poročilo. Posebno radovedni pa so bili na poročilo o vodovodu v Suho Krajino. Gospod poslanec nam je pojasnil vse obravnave glede dobave vode, opisal tudi vse ovire in težave, katerih največja je denarno vprašanje. Ljudje komaj pričakujejo, da dobé dovolj pitne in tudi porabne vode. Sedaj uživajo marsikje v resnici le lužo, a še te jim ob suši zmanjkuje. Ker pa so hidrotehniki izračunali, da bi preskrbovanje z vodo za Suho Krajino po vodnjakih provzročilo skoraj še več stroškov, nego vodovod, zato so se seveda gospodarji brez izjeme sedaj izrekli za vodovod, kakor ga je bil že sklenil deželni zbor. Samo stroški nas strašijo. Prvotnih stroškov za napravo se ne bojimo, te radi prevzamemo, toda vsakoletni stroški za vzdrževanje vodovoda utegnejo biti razmerno jako visoki. Prebivalstvo v Suhi Krajini je jako ubožalo, mlajši rod si išče zaslužka v Ameriki in drugod. Vendar si upajo udeleženci tudi za vzdrževanje vodovoda prevzeti 400 do 500 gld. letnih stroškov, a nikakor ne 1600 gld., kakor so nas pred leti strašili. Zato so možje izrazili željo, naj bi se z zgradbo vodovoda kmalu pričelo, a slavni deželni odbor naj bi se za vzdrževanje izposloval vsaj nekaj podpore od visoke vlade. Konečno so zborovalci gospodu poslancu izrekli soglasno zahvalo in zaupanje za njegovo trudoljubivost v korist kmečkemu prebivalstvu.

—k—

(Iz Roba.) Torek 13. t. m. je bil za župnijo Rob dan velikega veselja. Dobili smo namreč ta dan 3 nove zvonove iz Samass-ove tovarne v Ljubljani. Najtežji tehta približno 33 stotov, najmanjši okoli 10, vsi skupaj okoli 58 stotov. Zvonovi so lepo harmonično vbreni z glasovi c, e, g. Poprejšno zvonilo je imelo nekaj nad 19 stotov in ni bilo nikakor primerno župni cerkvi. Sklenili so torej robarski župljani napraviti novo dostojno zvonilo v čast M. Božji, ki je patrona tukajšnje župnije. Zato so se pa tudi novih zvonov silno veselili ter jih vrlo slovesno sprejeli. Mladenci so postavljali mlaje, dekleta so pletla vence za slovesen sprejem novih zvonov. Na cerkvi, šoli, župnišču in raznih hišah so visele zastave. Ko so se z Vel. Osolnika in s prijaznega griča od Sve-

tega Primoža ugledali vozovi z novimi zvonovi, zadoneli so jim mnogobrojni mogočni streli iz topičev v pozdrav. Od meje župnijske pa do cerkve je bilo postavljenih poleg manjših 16 velikih mlajev. Pod Knejem bilo je brati: »Zvonovi zvonite, — K molitvi vabite!« V Žabščah jih je pozdravil drugi napis: »Zvonovi robarske župnije, — Pojte slavo, čast Marije!« V Robu, kamor je hitela novim zvonovom naproti šolska mladina z banderci pod vodstvom g. učitelja Barleta in g. župnika, pričakovalo je novega zvonila nenavadno veliko ljudij. Tukaj je bil napis: »Slavo Božjo razglašujte, — Mrtve milo obžalujte!« Ko so šolarji zvonove ovenčali z lepimi zelenimi vencami, spremili smo zvonove na grič, na katerem je sezidana lepa župna cerkev M. Božje. Po poti na vrh griča so bili zopet mlaji postavljeni z napisi: »Materi Mariji naši, — Naj pojo glasovi vaši!« Pri šoli, s katere je vihrala cesarska zastava, se je bralo: »Le pojte nam z visokih lin, — In kličite Boga v spomin!« Vrsta mlajev se je končala pri cerkvi z dvema visokima mlajema z napisom: »V cerkev milo nas vabite, — V milost Božjo nas zročite!« Marsikomu so ob pogledu tako slovesnega sprejema prišle solze v oči, češ, kdo zná, če morebiti lepi zvonovi ne zapojó ravno meni prvemu k večnemu počitku. Naj bi novi zvonovi dolgo peli s prijaznega robarskega grička Bogu v čast in slavo Mariji, pa tudi v častni in večni mir robarskim župljanom in vsem dobrotnikom, ki so za nove zvonove kaj darovali.

(Iz Idrije.) Na dolgo vrsto dopisov v »Slovenca« in naših drugih listih, v katerih so razni dopisniki popolnoma nepristransko in v poštenu obliki poročali o raznih zmotah našega gospodarstva in zmedah življenja idrijskega, odgovoril je sedaj »Slov. Narod« v dveh dopisih v pouličnem barabovskem tonu. Sicer res škoda prostora v »Slovenca«, a vendar prosim, da ponatisnete deloma imenovana dva dopisa. Iz prvega dopisa v zabavo naslednje: »Iz Idrije, 23. maja. Dolgo časa se že ni nič slišalo v Vašem cenjenem listu o naši odstranjeni Idriji, a tem obširnejše dopise prinašajo nekateri klerikalni listi ter prav po katoliško se norčujejo iz tukajšnjih trgovcev in obrtnikov, ker so se isti predrznili vdeležiti se znane shoda v Ljubljani, ne da bi imeli od patentovanih zabavljačev dovoljenja. Znani »klown« iz Rožne ulice in pa grozni sovražnik »žlikrafov« mislita, da sta že vso modrost v zakup vzela ter smeta poštene davkoplačevalce blatiti, kakor se jima zljubi... Klown v črni suknji in njegovi ožji somišljeniki so kar pijani veselja, ker so dobili dovoljenje za katoliško konsumno društvo, v katerem bodo lahko sladkor, fige in rožiče v črnih suknjah prodajali in pri žlahtnem tirolskem petijotu svoje ovčice navduševali za dobro stvar; če pa bo potreba, tudi mlade otročičke ženskega spola, kateri so že dovršili učiteljske, pa niso še polnoletni, peljali v farovž in to v pozni noči, ker v blagoslovljenih prostorih tudi dobro narejena kapljica bolje diši; poskusi so se že vršili... Da pa ne bode mogel njim kdo očitati, da zanemarjajo svoj stan... najeli so nekega značajnega učitelja in nekega nekdanjega trgovca, katera imata že zdaj pripravljalne vaje, da jih bode po otvoritvi katoliškega konsumnega društva pred altarjem nadomestovala... Končno mi je še omeniti, da so dobili za katoliško konsumno društvo erarične prostore za borih 100 gld. na leto, a prejšnji najemnik je plačeval nad 600 gld. najemnine. Res lepo gospodarstvo tukajšnje direkcije, oziroma poljedelskega ministerstva! Ko na stotine ubogih rudarjev mora stanovati v nezdravih in niti za hlev primernih prostorih, erarična stanovanja se pa oddajajo za bagatelne svote za strankarska društva. Ali se bo o tem na mero-dajnem mestu spregovorila primerna beseda? — Še ljubezniveje je pisan drugi dopis, ki se končuje s krasno sliko iz klerikalnega življenja: »... Torej moka v tem konsumnem društvu se ne bode pokvarila, akoravno so precej vlažni prostori, ker je že nekaj mnogožrcev v to nepotrebno društvo vpisanih. Dobro kupčijo bodo pa tudi s šipami in šnopsom delali.« Čast bodi Bogu! Mislili smo že, da »Slovenca« res nihče v Idriji več ne bere razven ožjih somišljenikov »klowna« v črni suknji. Toliko dopisov ste že objavili kakor tudi drugi krščanski listi o najraznejših stvarih. Odmeva ni bilo in ga še sedaj ni od prizadetih stvari. Šele št. 181 »Slov. Nar.« je prinesla

dopis in 9. t. m. drugi dopis, v katerih pa zastonj iščeš odgovora na stvarna očitanja; par psovka na neljube osebe, nekoliko zavijanja — in dopisa sta bila skovana. Kakoršen mož, tako delo. Sicer pa sta nam napravila dopisa vkljub surovemu tonu, v katerem sta podana, dokaj zabave. Spoznali smo: 1. Da ima »Slov. Narod« zelo vne-marne dopisnike. Celo Nemcem se naprednjaki smilijo, zato poročajo sami v »Laibacherico«, da zremo vsaj iz te o liberalnih čitalničnih veselicah in drugih zabavah. Patentovani zabavljači poročajo o občinskem gospodarstvu, »Narod« ne vé ničesar, v »Slovenca« ste sporočali o dolgovih občinskih, »Narod« molči, ker jih je napravil liberalni župan, o delavskem gibanju so bili njega dni imenitni članki v »Slov. Narodu«, sedaj se jih spominja le še, da jih psuje z »mnogožreči« ter jim daje brce, ako se združujejo v konsume. Sicer je pa gluhi in slepi za vse, — ne, ni slepi za vse. Zgane se, in vredno se mu zdi poročati, če ima kak kapelan na svoj godovni dan prijatelje krog sebe zbrane. Vidi seveda le to, kar je njemu všeč, za svet pikantno. Poroča, da so pri kaplanu »mladi otročički ženskega spola, kateri so že dovršili učiteljske, pa niso še polnoletni« — in to v pozni noči. Zamolči, da je bila večja odlična družba, akademično izobraženi možje — seveda kapelan sam z mladimi učiteljicami, to mika, a kaplan, kogar ljubi in ž njim pohaja tudi svetna inteligenca, to pa mrzi — brr! Z ozirom na besede »mladi otročički ženskega spola, kateri so že dovršili učiteljske, pa niso še polnoletni«, razdvojen sem, kako vsprejmejo ta častni naslov učiteljice. 3. Veseli nas, da dopisnik »Slovenskega Naroda« priznava, kako marljivo prinaša »Slovenec« in drugi klerikalni listi obširne dopise iz Idrije. Hvala za priznanje! 3. Pravite, da se norčujemo iz tukajšnjih trgovcev in obrtnikov, — ker so se predrznili udeležiti znanega shoda v Ljubljani, ne da bi imeli od patentovanih zabavljačev dovoljenja. Več ne vemo, nego da se nekateri obrtniki sami sramujejo očitno povedati, čemu so šli v Ljubljano. Jeden ti pravi: Ne vem, zakaj me prijemlje »Slovenec«? Saj nisem šel na shod, ampak le sina obiskat. In kdo bi se branil, ako ima družbo in vožnjo zastonj? Drugi se ti jezi: Čemu devajo le mene v časnik, saj je bil ta in ta tudi!

(Konec prih.)

(Slovensko planinsko društvo) je minolo soboto priredilo izlet k sv. Jeri na Gorjancih. Iz Ljubljane se je odpeljalo menda 21 hribolazcev, katerim se je pridružilo več Novomeščanov. V nedeljo ob 10. uri je bila v cerkvi sv. Nikolaja na Gorjancih sv. maša, katere se je udeležilo tudi mnogo Žumberčanov s hrvatske strani. Po sveti maši se je razvila živahna zabava ob pečenih janjcih. Ob 12. uri so hribolazci krenili na vrh gore k sv. Jeri, toda nebo je bilo oblačno in obzorje megleno.

(Pogorela) je minuli ponedeljek hiša Fr. Lakote v Hrušici pri Radoljici z gospodarskim poslopjem vred. Zgorela je tudi ena svinja. Škoda cenijo na 900 gld., zavarovan je bil posestnik za 500 gld.

(Z voza je padel) danes teden posestnika sin Fran Zaplotnik iz Hotemaž, ko je peljal voz desk iz Kokre v Kranj in mej potom zaspal. Obležal je na mestu mrtvih.

(Razpisane so) učiteljske službe v Črnem Vrh nad Logatcem, v Vipavi, Sori in v Trebelnem pri Mokronogu. Prošnje za prva tri mesta je vložiti do 11. za poslednje pa do 15. julija.

(Za železniške uradnike) bo določilo ministerstvo povodom uravnave plače mesto dosedanjih 6 samo tri razrede.

(Zdravje v Ljubljani) od 4. jun. do 10. jun. Novorojenih 18, mrtvorojena 2, umrlih 19. Med njimi za ošpicami 3, vratico 1, jetiko 4, za različnimi boleznimi 11; med njimi 4 tujci in 8 iz zavodov. Za infekcijskimi boleznimi so oboleli, in sicer: za ošpicami 96, vratico 1, šenom 1.

(Novo politično društvo) se snuje za okraj Sv. Lenart v Slov. Goricah. Ustanovni shod bo dne 25. junija.

(Pristnih Nemcev) so iskali dne 7. t. m. v mariborski kazini. Odvetnik dr. Possek, doma iz Loč, po čegar žilah teče slovenska kri, je predlagal, naj se kot člani kazine sprejemajo le pristni Nemci. Toda večina si je pogledala v »bindiš«-obrazce ter predlog odklonila. Glavni stebri mariborskega nemštva so slovenski in češki renegatje.

(Iz Ljutomera) se poroča, da nemškutarski fantiči postajajo jako predrzni. S plavicami zahajajo v okolico, zabavljajo ter kriče prusaške pesmi. Tudi mladi uradniki se radi pomešajo med te izzivače. Utegne pa se pripetiti, da jo bodo skupili za svoja izzivanja.

(Tržaški magistrat in slovenščina.) Na tržaškem magistratu, kjer so najhuji lahonski tigri po pisarnah, so začeli dopisovati — slovenski! Na pritožbo del. podp. društva na vlado je magistrat dostavil v neki zadevi slovenski dopis.

(Ali je potreben v Trstu krščanski nauk?) Poroča se, da so na dan sv. Rešnjega Telesa v Trstu bile vse prodajalnice odprte v ulicah, koder je šla procesija. Ljudje so prodajali, kupovali, popivali po krčmah itd., kakor bi se ne godilo ničesar, ali kakor bi se po cesti pomikal kak mrtvaški voz, za katerega pa bi se morda že bolj zanimali, kakor za procesijo sv. Rešnjega Telesa. Tako osamljena je že v tem Babilonu sv. vera, tako poživinjeno in otrplo v svojem drobju je že to zabredlo tržaško prebivalstvo! Pa zakaj se še vedno ničesar ne stori, da se to ljudstvo jame dvigati iz te mlakuže? Vprašam, zakaj?

(Bój zoper nože.) Zadnji žalostni dogodki v Trstu — dvojni umor v starem mestu in roparski napad na vinskega trgovca Tergo in več družih stvari kažejo, kako zelo je že razvito v Trstu italijansko banditstvo. To je napotilo tržaško policijo, da stori korake zoper nosilce nevarnega orožja. Policija ima nalog pobrati vsem ljudem nože, katerih gotovo ne rabijo za potrebna opravila. V eni noči je našla policija taci nožev 77. Te osebe so ali zaprli ali jih vzeli na zapisnik. Pripetilo pa se je tudi, da je policija zaprla nekaj v mestu po opravih se mudečih isterskih kmetov, ki nosijo pri sebi znane krive nože »foveč«, katere rabijo pri svojih kmetijskih delih. Kmalom so pa kmete zopet izpustili, ker se jim je najbrže že na obrazih čitalo, da niso nevarni. Sicer pa je obsojen vsakdo, pri komur se najde kak nevaren nož, na 6 ur zapora.

(Občinske volitve v Pomjanu.) Tržaški »Edinosti« poročajo iz Pomjana v Istri o izidu zadnjih občinskih volitev v razdeljeni občini pomjanski. Vspeh teh volitev je bil ugoden za italijansko stranko. V soboto se je vršila volitev prvega razreda. Volilcev je bilo 123, naši so imeli 35 glasov, nasprotniki 61. V drugem razredu je bilo 275 glasov, volilo je 136 volilcev. Naši so dobili 71 glasov, oni 115. V tretjem razredu je bilo 601 volilec, volilo je 311 volilcev. Naših 116 glasov, onih 195. Zmaga je toraj pri Italijanih. Kaj je bilo temu vzrok? Veliko naših volilcev ni prišlo na volišče, sicer bi bilo morda pričakovati kaj boljšega. Govori se, da naši volilci niso bili dobro organizovani. In organizacija je pri istrskih volitvah, kakor pri volitvah sploh, poglavitna stvar. Na Pomjanščini, kakor se je že opetovano naglašalo, je velika nevarnost za našo stvar, ker je bližina lahonskega Kopra usodepolna za ta okraj. To se je pokazalo pri teh volitvah. Koperčani so napeli vse žile, da proderejo, in prodrli so — zakaj? Ker jim je največ pomagala boječnost in nerazsodnost med ljudstvom. Težko je umeti, tako nam piše prijatelj, kako žalostno je živeti med tem ljudstvom, ki je na prodaj za vsak denar. Prejšnji občinski tajnik v Pomjanu, renegat Bartolič, ki želi priti za župana v tej občini in kar se mu zdaj gotovo izpolni, je plačeval glasove po goldinarju. Deloma ni čudo, ljudstvo je revno in obupano, da se Bogu usmili, in obupanega lahko kupiš za kosček kruha. Morda se bode mislilo, da se ni delalo od naše strani. Pa kako se je delalo! O tem vam lahko pove župnik Šašel v Šmarju nad Koprom. Več se živ človek žrtvovati ne more. Seveda, ako bi bili stali nad volilci noč in dan in bi jih ne bili izpustili izpred svojega vida, ob enem pa, da bi bili delali, kar so delali oni, plačevali, kupovali in zopet plačevali, morda bi bilo še šlo — a kako bi to bilo mogoče? Na Pomjanščini ni slovenske inteligence in da bi hodili iz Trsta? — moj Bog, saj ima vsakdo od nas svoje opravilo, ki ga živi! Malo več bi se bilo morda še storilo, vsaj toliko, da bi bili naši šli na volišče, toda tudi v tem slučaju bi bila zmaga dvomljiva, kajti Italijani so sleparili tako, kakor znajo slepariti le ljudje, ki so izgubili zadnjo trohico srama. Kako zelo so zamogli Lahoni razpolagati z našim ljudstvom, je dokaz vzklik nekega volilca Grizoniča iz Gažona,

ki je volil za Lahone, pa glasno vprašal: »Kdo pa plača tukaj?« Ta vzklik je merilo za vso moralno vrednost tega ljudstva, kajti ta vzklik označuje ves politični naš položaj v tej tužni slovanski pokrajini. Po drugi strani se čuje tudi glasov in ti so dovolj bridki za nas, da je naše ljudstvo resignirano in obupano samo nad svojo stvarjo, ker je bilo — razočarano. Kaj nam hasne zamolčavati stvari in jih skrivati pod lepo lupino navideznosti, ko pa morajo na dan, ko pa moramo obračunati tudi sami seboj! To pomjansko ljudstvo se je pri zadnjih volitvah borilo na kri za svoje pravice, v volilni dvorani so se pri zadnjih volitvah bliskali noži in kri, slovenska kri je tekla po tlaku dvorane za zmago dobre stvari, in — zmagali smo, Pomjan, cel, ne razdeljen, kakor danes, je bil naš! To je zmogla jeklena vztrajnost slovenskih volilcev. Pomjan je dobil svojega slovenskega župana, moža poštenjaka, a žalibog neveščega uradovanja v občinskih poslih. Vodstvo naše stranke mu je dostavilo pomočnikov, kakoršnih je bilo ob razmerah dobiti mogoče. Žal, da ti občinski tajniki niso bili vselej kos svoji nalogi, Italijani so izrabili to priliko in vlada je storila to svoje: iztrgala nam je upravo iz rok in razdelila občino, češ, Pomjan je prevelika občina, da bi jo mogli upravljati Slovenci sami. S tem je bilo Italijanom ustrezno, ki so v razdelitvi videli in tudi dobili pri prvi priliki zmago za-se na Pomjanu.

(Krstić-Kristan.) Omenjali smo nedavno sodnijske obravnave, v katero sta bila zapletena ta dva moža poleg petorice drugih radi izgrede pri nekem shodu. Danes nam je dostaviti, da Kristana ni zagovarjal tržaški odvetnik dr. Rybač, marveč je branil le petorico obtožencev, ki pa pripadajo vsi hrvaški stranki. Krstić in Kristan sta se zagovarjala zaradi pregreška po § 305. k. z.

(Sleparstvo.) Na Voloskem so prišli na sled velikemu sleparstvu. Nad 11 let se je vršila tatvina kolkov z raznih uradnih spisov. Dognali so, da znaša vrednost vseh ukradenih kolkov okoli 4000 gld. Tatvine sumljiv je sodni sluga Schleiner, katerega so zaprli. Kolke pa je baje kupoval neki Spendan, prodajalec tobaka. Oba sta lahona.

(Obesil se je) dne 12. t. m. popoldne 32 letni kočar Gregor Meterc iz Zgoš pri Radoljici. Nesrečnik je že poprej večkrat zatrjeval, da si bo končal življenje.

(57 shodov) prirede v nedeljo dunajski socialni demokratje, na katerih nameravajo ugovarjati novemu občinskemu volilnemu redu za dunajski mestni zbor.

(Tri smrtne obsodbe.) Porotno sodišče v Opavi je te dni v dveh dneh tri hudodelce obsodilo na smrt.

(»Žid 19. stoletja«) ni zaplenjen. Založništvo J. Seidlove brošure »Žid 19. stoletja« je vložilo pritožbo proti konfiskaciji tega dela in deželno nadsodišče v Gradcu je pritožbi ugodilo, ker je zadeva že zastarela.

Telefonska in brzojavna poročila.

Dunaj, 16. junija. Koncem meseca odide cesar v Ischl, kjer ostane čez poletje.

Dunaj, 16. junija. V spremstvu ministerskega predsednika, vojne, železniškega in trgovskega ministra si je ogledal cesar danes dopoldne progo dunajske mestne železnice. Na raznih postajah je stopil iz voza ter si ogledal posamne zgradbe. Prebivalstvo ga je povsodi navdušeno pozdravljalo.

Dunaj, 16. junija. Poročila nekaterih listov o sastanku našega cesarja s cesarjem Viljemom in princem Lutpoldom dne 26. t. m. v Reichenhallu so neosnovana.

Dunaj, 16. junija. »Pol. Corr.« izjavlja, da so neosnovana poročila o dogovorih zunanjega ministra z vnanjimi vladami glede obnovitve trgovinskih pogodb.

Budimpešta, 16. junija. Tukajšni listi se splošno vsi zadovoljno izjavljajo o vspehih Szellovih, povdarjajoč, da je Szell prodrl z vsemi svojimi predlogi ter da so s tem odstranjene vse ovire za ogersko gospodarsko samostojnost. Jediní »Egyetertes« z dogovori ni zadovoljen in se huduje, da v ogerski zbornici ni nobene opozicije proti nagodbi.

Belgrad, 16. junija. Številne albanske čete v zvezi z 2000 možmi redne turške armade so napadle včeraj srbsko armado pri

